

בית המשפט העליון

רע"א 9921/16

לפני: כבוד השופט מ' מזוז

המבקש: דרור מליחי

נגד

המשיבה: רשות מקרקעי ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 21.11.2016 בע"א 40108-04-16 (ע"י כב' השופטים נ' בן אור, ר' וינוגרד ו-א' דדאל); בקשה לעיכוב ביצוע

בשם המבקש: פרופ' אביעד הכהן, עו"ד; עו"ד ישעיהו אברהם

החלטה

1. בקשת רשות ערעור על פסק-דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 21.11.2016 בע"א 40108-04-16 (השופטים נ' בן אור, ר' וינוגרד ו-א' דדאל). בד בבד עם הגשת בקשת רשות הערעור הוגשה גם בקשה לעיכוב ביצוע פסק-הדין.

2. האגודה השיתופית הידועה כמושב אורה (אגודה שיתופית אורה מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ) (להלן: האגודה) קשורה ב"הסכם משבצת" עם רשות מקרקעי ישראל (להלן: רמ"י) והסוכנות היהודית לארץ ישראל, שמכוחו האגודה חוכרת מקרקעין מרמ"י, וחבריה הינם בני רשות מטעם האגודה לעשות שימוש במקרקעין. על-פי ההסכם, מקרקעין אלה אמורים לשמש בעיקר לצורכי חקלאות ומגורים. החל משנת 2008 הגישה רמ"י 36 תביעות נגד 45 מחברי האגודה – ביניהם שולמית מליחי ז"ל, אמו המנוחה של המבקש דכאן – בבקשה להוציא צו מניעה קבוע אשר יאסור עליהם לעשות שימושים חורגים שונים במבני לולים שעל המקרקעין האמורים בניגוד לחוזה המשבצת. התובענות שהוגשו נגד חברי האגודה אוחדו (להלן: התיק המאוחד), וביום 25.12.2011 נתן בית משפט השלום

בירושלים פסק-דין בעניינן, במסגרתו נתן, בין היתר, גם את צו המניעה המבוקש (ת"א 21090/08). ערעור שהגישו חברי האגודה הנתבעים לבית המשפט המחוזי בירושלים נדחה ביום 16.12.2012 בכל הנוגע לצו המניעה (ע"א 32760-02-12). ביום 7.5.2013 נדחתה גם בקשת רשות ערעור שהוגשה לבית משפט זה על פסק-דינו של בית המשפט המחוזי, ובכך הפך צו המניעה חלוט.

3. במסגרת הדיון בתיק המאוחד בבית משפט השלום, הודיע ביום 26.5.2011 עו"ד רוני דובר, בא-כוחה של שולמית ז"ל, כי הצדדים הסכימו להפריד את עניינה מיתר התובענות ולנהל משא-ומתן לצורך הגעה להסדר פרטני, וכי הוא מבקש לשחררו מהתייצבות לדיונים בתיק המאוחד. בתוך כך סוכם כי אם לא יגיעו הצדדים להסדר, לא ינהלו הוכחות נוספות, אלא רק יגישו סיכומים על בסיס הראיות בתיק. בהתאם, כשניתן פסק-הדין בתיק המאוחד, צוין בפסקה 47 כדלקמן:

"הצו האמור [צו המניעה – מ.מ.] אינו חל על הנתבעת בת"א 21095/09 [צ"ל 21095/08 – מ.מ.], שביחס אליה הודיעו הצדדים ביום 26.5.2011 כי הם מבקשים להפריד את הדיון, כדי להגיע להסדר פרטני בעניין הנכס נושא תביעה זו. אולם חרף הודעה זו של הצדדים, ולמרות חלוף שבעה חודשים, לא הודיעו הצדדים דבר. לפיכך מובהר בזה, כי אם לא יודיעו הצדדים עד יום 1.2.2012 כי הגיעו להסדר כלשהו, ומאחר שכתבי הטענות בתביעה זו היו זהים לאלו שבכל שאר התביעות, וכך גם הראיות שהוגשו מטעם הנתבעת היו זהות, כי אז יחול פסק הדין והצווים שניתנו כאמור, גם ביחס לנתבעת בתביעה זו."

הודעה כאמור על הגעה להסדר פשרה לא הוגשה במועד, ולאחר מספר בקשות להארכת מועד להגשתה, הבהיר בית המשפט בהחלטה ביום 28.2.2012 כי אם לא תוגש עד ליום 30.3.2012, יוחל גם על עניינה של שולמית ז"ל פסק-הדין שניתן בתיק המאוחד. עוד הובהר בהחלטה זו כי "בכל מקרה, לא תתאפשר הגשת סיכומי הצדדים ומתן פסק-דין נפרד בעניין התביעה הנדונה".

4. ביום 13.3.2012 הגישו הצדדים לבית המשפט הסכם פשרה, לפיו יינתן צו מניעה גם לגבי נחלתה של שולמית ז"ל וכן צו הריסה למבנה המשמש בית קפה המוצב על קרקע זו, אולם נקבע כי ביצוע הצווים יעוכך למשך שנה ממועד אישור פסק-הדין על מנת לאפשר לשולמית ז"ל לנקוט הליכים בניסיון להשיג היתר לשימוש החורג. בהתאם לכך הגישה שולמית ז"ל בקשה לרמ"י להתיר את השימוש במקרקעין למטרת בית קפה ומשתלה, אך זו נדחתה. בעקבות

כך הגישה שולמית בחודש יולי 2013 תביעה נפרדת (ת"א 2704-07-13), במסגרתה ביקשה לחייב את רמ"י לדון בבקשתה וכן לדחות את המועד שנקבע בהסכם הפשרה לשם השלמת ההליך לקבלת האישור הדרוש, או לחלופין לבטל את הסכם הפשרה מחמת טעות שנפלה בכריתתו. ביום 17.3.2015 נפטרה שולמית, אך הודעה על כך לא נמסרה לבית המשפט והדיון המשיך כסדרו, כך שביום 28.6.2015 קיבל בית המשפט את תביעתה ותוקפו של הסכם הפשרה הוארך בשנה נוספת.

על פסק-דין זה ערערו שני הצדדים, ורק בשלב זה – ביום 2.11.2015 – הודיע דרור מליחי, בנה של שולמית ז"ל והמבקש דכאן כאמור, על פטירתה, מבלי לציין מתי נפטרה, ועל כך שהטיפול בצוואתה מתעכב, ולפיכך ביקש כי לא ייקבע דיון בערעור כל עוד לא יינתן צו ירושה. בתגובתה מיום 8.11.2015 עדכנה רמ"י כי שולמית ז"ל נפטרה כבר ביום 17.3.2015, עוד בטרם ניתן פסק הדין בתביעתה הנפרדת, וביקשה לקדם את שמיעת הערעור כבר עתה נוכח הפעילות הלא חקלאית האסורה בנחלה. לכך השיב המבקש ביום 18.11.2015 כי הוא מבקש להחליף בערעור את אמו המנוחה וכי יותר לו להגיש ערעור שכנגד, בטענה כי אין מקום לבטל את פסק-הדין שניתן בתביעתה נוכח הוראת תקנה 36 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: תקנה 36) הקובעת כי תובענה לא תפוג בשל מותו של מי מבעלי הדין ובלבד שעילתה עודנה עומדת. ביום 22.11.2015 נעתר בית המשפט המחוזי לבקשתו. ביום 2.2.2016 ניתן פסק-הדין בערעורים אלה (ע"א 11899-10-15), במסגרתו קיבל בית המשפט המחוזי את טענתה של רמ"י כי אין טעם להאריך את פרק הזמן לפי הסכם הפשרה, שעה שאין כל היתכנות לאישור השימושים החורגים, וביטל את האריך את פרק הזמן למיצוי ההליך שננקט במסגרת הסכם הפשרה, וכן קיבל את טענתו של המבקש כי יש לבטל את הסכם הפשרה בשל טעות שנפלה בכריתתו. לפיכך נקבע כי "בביטול הסכם הפשרה ובהחזרת הדיון לבית משפט קמא יש כדי לתת מענה צודק למצב שנוצר כעולה מכתב התביעה", וכי "הדיון יוחזר לבית משפט השלום לצורך השלמת ההליך שנקטה המערערת כנגד המנוחה במסגרת התביעה המקורית שהוגשה נגדה ונגד תושבים אחרים במושב אורה בת"א 21090/08".

5. נוכח פסק-דינו זה של בית המשפט המחוזי, הוחזר הדיון לבית משפט השלום במסגרת ההליך המקורי שהגישה רמ"י נגד שולמית ז"ל (ולא במסגרת ההליך המאוחר יותר שפתחה שולמית ז"ל נגד רמ"י). ביום 23.2.2016 עדכנה רמ"י את בית המשפט בדבר מתן פסק-הדין בערעור, וביקשה כי יינתן פסק-דין בהתאם למתווה שנקבע מלכתחילה. בהחלטה מאותו יום קבע בית המשפט כדלקמן:

”אם עד יום 3.3.2016 לא ינמק הנתבע (מליחי) על שום מה פסק הדין שניתן בתיק העיקרי (בעניין 35 נתבעים) לא יחול גם עליו, כי אז יינתן פסק-דין המחיל את פסק הדין גם עליו.

יוער כי לנוכח אישור פסק הדין בשתי ערכאות, לרבות הליכים נוספים שבמסגרתם אושר פסק הדין, יידרש הנתבע להצביע על טעם טוב ומיוחד באופן חריג.

ביום 3.3.2016 הגיש המבקש את תגובתו תוך שציין כבר בפתח הדברים כי מדובר ב”תגובה ראשונית בלבד” מטעמו היות שהוא כלל אינו צד להליך זה, וכי אם ייקבע כי הוא אכן בעל דין בתיק, הוא מבקש מבית המשפט להאריך את מועד הגשת התגובה לבקשה ב-20 יום. לטענתו, התביעה הוגשה נגד אמו, והוא מעולם לא ביקש לבוא בנעליה במסגרת הליך זה, כך שלא ניתן לתת פסק-דין נגדו כל עוד לא תשונה זהות הנתבע בכתב התביעה ולא יותר לבעל הדין החדש להגיש כתב הגנה חדש מטעמו. זאת כדי שיעלה בידו להתייחס לשינויים שחלו לטענתו בנחלה במהלך הזמן מאז הוגש כתב ההגנה מטעם אמו.

ביום 17.3.2016 נתן בית משפט השלום את פסק-דינו, במסגרתו דחה את עמדתו של המבקש. נקבע כי מאז שביקשו הצדדים להפריד את התביעה נגד שולמית ז”ל מהתיק המאוחד, ברור היה כי אם לא יושג הסדר פרטני ביניהם ותידרש הגשת סיכומים, יוכלו להגישם רק בטרם יינתן פסק-דין בתיק המאוחד, ולכן משהגיעה העת ליתן פסק-דין בתיק המאוחד והתגלה כי שולמית ז”ל בחרה שלא להגיש סיכומים מטעמה, עמדו בפניה שתי אפשרויות בלבד: להגיש הסדר פשרה בעניינה הפרטני או שיוחל גם עליה פסק-הדין שניתן בתיק המאוחד. לפיכך, כעת, משכשלו הצדדים לממש את הסכם הפשרה ביניהם, הוחזרה תביעתה של רמ”י נגד שולמית ז”ל לשלב שלאחר הגשת סיכומי הצדדים ולפני מתן פסק-דין. נקבע כי אין בפטירתה של שולמית ז”ל כדי למנוע את החלתו של פסק-הדין בתיק המאוחד גם על עניינה, בהתאם לתקנה 36 – למעשה אותו נימוק שהציע המבקש בעצמו כדי למנוע את ביטולו של פסק-דינו של בית משפט השלום בענין התביעה הנפרדת שהגישה אמו טרם פטירתה. בית משפט השלום הבהיר כי מתן פסק-הדין בשלב זה אינו מותנה בהליכים כלשהם, מעבר למתן אפשרות לבעלי הדין להגיב לעצם מתן פסק-הדין, כפי שאכן נעשה. כמו כן נדחתה טענתו של המבקש כי הוא טרם הוגדר בעל דין בהליך זה תחת אמו, משום שאין יסוד לטענה כי ההליך שבו כבר אושרה החלפתם הוא הליך נפרד; הרי במסגרת הערעור על תביעתה של שולמית ז”ל אכן החליט בית המשפט המחוזי להשיב את התיק לטיפול בית משפט השלום במסגרת התביעה המקורית של רמ”י. בהתאם לאמור, החיל בית משפט השלום את תוצאותיו של פסק-הדין בתיק המאוחד מיום 25.12.2011 גם על התביעה נגד שולמית ז”ל.

6. המבקש הגיש ערעור על פסק-הדין, וזה נדחה על-ידי בית המשפט המחוזי בירושלים ביום 21.11.2016 (ע"א 40108-04-16). בית המשפט המחוזי – באותו מותב שדן בערעור הקודם בענין תביעתה הנפרדת של שולמית ז"ל – אימץ את הקביעה כי היה על בית משפט השלום להמשיך את ההליך מהנקודה בה נפסקו ההליכים כנגד שולמית ז"ל, ולהחיל את פסק-הדין שניתן בתיק המאוחד עליה ועל המבקש שבא בנעליה, מבלי שנדרש היה לאפשר למבקש להגיש סיכומים מטעמו או להתחיל את ההליך מחדש.

7. מכאן בקשת רשות הערעור שלפני. המבקש טוען כי יש לתת לו רשות לערער על פסק-דינו של בית המשפט המחוזי, היות שהתנהלותן של הערכאות דלמטה מלמדות על פגיעה קשה ביותר בזכויותיו ובעקרונות יסוד של השיטה המשפטית – הומט עליו "חורבן כלכלי" מבלי שניתן לו לכאורה יומו בבית המשפט. לטענתו, לא עולה מפרוטוקול הדיון שהתקיים ביום 26.5.2011 הקביעה כי לא יתאפשר לשולמית ז"ל להגיש את סיכומיה לאחר מתן פסק-הדין בתיק המאוחד, ולפיכך לא ראתה אז צורך להגישם. לטענת המבקש, אמו אחזה בהסכם פשרה שאושר בפסק-דין, ולפיכך נמנעה גם מלערער על החלטות הביניים שקבעו כי לא יותר לה להגיש סיכומים או ראיות בהמשך. לפיכך, נטען, אין לשלול מבנה את האפשרות להגיש סיכומים מטעמו כעת, משכשל הניסיון להגיע לפשרה פרטנית בין הצדדים, ומשהשתנו הנסיבות והתגלו ראיות רלוונטיות חדשות במהלך ארבע השנים שחלפו. לגישתו, הרי שהחלטות ביניים ניתנות לשינוי במקרה של שינוי נסיבות מאוחר יותר, והמבקש אף הפנה את בית משפט השלום לטענות חדשות שלא היו ידועות לשולמית ז"ל, המסתמכות על עובדות חדשות שלא היו ידועות בזמן ניהול התיק המאוחד. עוד טוען המבקש כי בית המשפט המחוזי החזיר את התיק לבית משפט השלום על מנת שיקיים דיון בעניינו, וזאת כדי לתת מענה צודק לפגיעה שגרמה רמ"י למבקש כשחתמה על הסכם הפשרה והובילה לכך שבסופו של דבר נמנעה מהמבקש אפשרות להתדיין באופן מלא בפני בית משפט השלום; אולם בית משפט השלום לא קיים כל דיון כאמור בטרם החיל על המבקש את פסק-הדין שניתן בתיק המאוחד.

8. לאחר עיון בבקשה ובפסקי-הדין ובהחלטות שניתנו בעניינו של המבקש בערכאות השונות, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות, וזאת בלא צורך בתגובת המשיבה.

כידוע, על בקשות רשות לערער "בגלגול שלישי" חלה אמת מידה מצמצמת, לפיה רשות ערעור תינתן רק כאשר הבקשה מעוררת שאלה משפטית בעלת חשיבות עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים הישירים למחלוקת או במקרים בהם נדרשת התערבות בית משפט זה משיקולי צדק או לשם מניעת עיוות דין חמור (ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982)).

איני סבור כי הבקשה עומדת במבחן זה. עניינו של המבקש אינו מגלה כל היבט עקרוני הדורש הכרעה. אם הארכת בתיאור השתלשלות האירועים עד הלום, היה זה אך כדי להבהיר שלא נגרם למבקש כל עיוות דין. למעשה אף ניתנה למבקש שהות ארוכה – לפנים משורת הדין ובאופן חריג ביחס לעניינם הזוהה של יתר חברי האגודה הנתבעים בתיק המאוחד – לנסות ולהסדיר את עניינו הפרטני. איני מוצא כי נפל פגם כלשהו בהנמקותיהן של הערכאות דלמטה. ברי כי המבקש בא בנעליה של אמו המנוחה בהליך זה לבקשתו, וכי ניתנו להם מלוא ההזדמנויות לשטוח את טענותיהם במועדים המתאימים לכך, הן בפני בית המשפט הן בפני רמ"י; את חלקן ניצלו ועל חלקן ויתרו, והדבר היה נתון לשיקול דעתם הבלעדי.

9. אשר על כן, הבקשה למתן רשות ערעור נדחית, ויחד עמה גם הבקשה לעיכוב ביצוע. משלא נתבקשה תשובת המשיבה לא אעשה צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ו בכסלו התשע"ז (26.12.2016).

ש פ ט